

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. minister E.E.W. Bruins
Postbus 16375
2500 BJ 'S-GRAVENHAGE

onderwerp	ons kenmerk	datum
Reactie consultatie Wet versterking lokale publieke omroepen	25.00030	22 februari 2025

Geachte heer Bruins,

Het bestuur en het College van Omroepen van de NLPO hebben met grote belangstelling kennisgenomen van de consultatieversie van de Wet versterking lokale publieke omroepen en de daarbij behorende concept-Memorie van Toelichting.

Met dit wetsvoorstel wordt een belangrijke stap gezet in de versterking van de lokale publieke omroep, een proces waar de sector en het ministerie zich al geruime tijd gezamenlijk voor inspanssen. De NLPO is dan ook zeer erkentelijk voor het grondige en zorgvuldige voorbereidingswerk dat is verricht door de verantwoordelijke directies binnen uw ministerie. De voorgestelde stelselwijziging biedt de kans om de lokale omroepen structureel te verankeren in het publieke bestel, met een stabiele financiering, een onderscheidende rol binnen het omroepbestel en meer professionele en toekomstbestendige lokale journalistiek.

De NLPO maakt graag gebruik van deze gelegenheid om op de consultatie te reageren. De consultatie sluit op 23 februari 2025 en deze reactie is tijdig ingediend. De reactie is opgesteld door het bestuur van de NLPO en het College van Omroepen namens alle lokale publieke omroepen. De reactie is bovendien mede gebaseerd op een interne consultatie van de NLPO-klankbordgroep 'Bestuur, governance, wet- en regelgeving' en op de uitkomsten van een informatiebijeenkomst voor alle lokale omroepen op zaterdag 1 februari 2025 in Amersfoort, waar de voorgestelde wetswijziging uitgebreid is gepresenteerd en besproken.

Voorop staat dat de NLPO de voorgenomen stelselwijziging van harte toejuicht. De positie van de lokale omroep wordt met dit wetsvoorstel structureel geborgd door een stabiele financiering en een wettelijke verankering. De nieuwe opzet zorgt voor meer professionalisering, betere coördinatie en een robuustere uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau.

Tegelijkertijd constateren wij dat de vertaling naar wetgeving nog een aantal aandachtspunten en zorgen oproept. In deze reactie gaan wij in op de vraag hoe de wetgeving optimaal kan aansluiten op de behoeften van de lokale omroepen en de NLPO, en de publieke waarde die zij vertegenwoordigen. Onze reactie leest u hierna en beslaat de volgende onderwerpen, georganiseerd langs vier thema's:

1. Distributie

- a) Editionering en lokale differentiatie
- b) Doorgifte via pakketaanbieders
- c) FM/DAB+ en frequentietoewijzing
- d) Toegang tot distributie-infrastructuur
- e) Vergunningen en frequentie zekerheid

2. Financiering

- a) Rijksfinanciering en budgetzekerheid
- b) Gemeentelijke bijdragen en continuïteit
- c) Europese Mediaverordening en financieringseisen
- d) Bestuurlijke convenanten en langetermijnafspraken
- e) Reservenorm van 10% en interpretatie
- f) Uitzonderingen op de reservenorm
- g) Scheiding financiering NLPO en lokale omroepen

3. Verhoudingen binnen het bestel

- a) Taakverdeling binnen het publieke bestel
- b) Samenwerking tussen lokale, regionale en landelijke omroepen
- c) Afstemming concessiebeleidsplannen

4. Bestuurlijke inrichting, schaalvergroting en praktische uitvoerbaarheid

- a) Governance-eisen voor de NLPO
- b) Regeldruk en uitvoerbaarheid
- c) Normering en toetsing van lokaal media-aanbod
- d) Afbakening rollen NLPO

Wij hebben er vertrouwen in dat deze aandachtspunten zorgvuldig zullen worden gewogen en verwerkt, zodat met de nieuwe wet de beoogde doelstellingen daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd.

Naast deze reactie op het wetsvoorstel zal de NLPO in een uitvoerbaarheidstoets nader ingaan op de werkbaarheid van de wet in de praktijk. De NLPO zal de uitkomsten hiervan separaat aan het ministerie sturen.

De NLPO kijkt uit naar het verdere wetgevingstraject en is vanzelfsprekend beschikbaar voor nadere toelichting.

Hoogachtend,

Gineke Dokter
directeur-bestuurder (wnd.)

Eric Horvath
voorzitter College van Omroepen

1. Distributie

a) Editionering en lokale differentiatie

De stelselwijziging leidt tot grotere streekomroepen die meerdere gemeenten bedienen, waardoor de herkenbaarheid en lokale verankering extra aandacht vragen. Editionering is daarom essentieel om binnen deze grotere structuren maatwerk te leveren en gemeenschappen effectief te bedienen. Een enkele uniforme programmering zal niet altijd volstaan; streekomroepen moeten de mogelijkheid behouden om hun programma's per gemeente of deel van de streek te differentiëren. Ook dient er ruimte te zijn voor het bedienen van specifieke doelgroepen middels een extra (FM/DAB+)kanaal, zoals dat nu ook het geval is met FunX in de vier grote steden.

In de praktijk betekent de editionering dat streekomroepen bijvoorbeeld overdag een gezamenlijk raamprogramma uitzenden voor de gehele streek, maar in de avonduren of op specifieke momenten de programmering opsplitsen om bijvoorbeeld raadsvergaderingen, lokale evenementen en gemeentespecifiek nieuws parallel uit te zenden. Zonder editionering wordt het lastiger om aan hun wettelijke taak te voldoen om het lokale verzorgingsgebied adequaat te bedienen.

De consultatieversie van het wetsvoorstel gaat niet expliciet in op editionering, terwijl dit voor de sector een cruciale randvoorwaarde is om te komen tot een succesvolle stelselwijziging. Om te voorkomen dat streekomroepen worden beperkt in hun mogelijkheid om lokaal maatwerk te leveren, moet in de Mediawet worden vastgelegd dat zij het recht hebben om verschillende edities per deel van het verzorgingsgebied uit te zenden. Dit moet bovendien worden ondersteund door een stabiele frequentietoewijzing, zodat editionering zowel via de ether als via digitale distributie gegarandeerd blijft.

b) Doorgifte via pakketaanbieders

De Mediawet waarborgt via artikel 6.13 dat lokale omroepen recht hebben op doorgifte via pakketaanbieders, inclusief maximaal twee aanvullende tv-kanalen en vijf aanvullende radiokanalen die specifiek gericht moeten zijn op doelgroepen. De wet bepaalt echter niet expliciet dat deze aanvullende kanalen mogen worden ingezet voor editionering, oftewel het aanbieden van verschillende edities per gemeente of streek. In de praktijk maken sommige omroepen hier al wel gebruik van, maar dit is juridisch niet eenduidig vastgelegd en afhankelijk van interpretaties en afspraken met distributeurs.

In de consultatieversie van het wetsvoorstel wordt bovendien niet expliciet gemaakt dat de must-carry-bepaling onverkort blijft gelden voor de nieuwe streekomroepen. Dit creëert het risico dat pakketaanbieders slechts één kanaal per streek doorgeven, waardoor de mogelijkheid om per gemeente een specifieke editie aan te bieden wordt beperkt. Dit zou een directe verslechtering betekenen van de huidige situatie, waarin veel omroepen al gebruikmaken van meerdere kanalen om hun lokale opdracht goed in te vullen.

Om dit te voorkomen, moet de wet expliciet garanderen dat de must-carry-verplichting ook voor de nieuwe streekomroepen blijft gelden en dat pakketaanbieders verplicht zijn om meerdere edities per streek door te geven. Daarnaast moet worden verduidelijkt dat aanvullende tv- en radiokanalen binnen must-carry daadwerkelijk kunnen worden ingezet voor editionering, zodat streekomroepen hun publieke taak op lokaal niveau adequaat kunnen blijven uitvoeren. Dit voorkomt dat lokale omroepen afhankelijk worden van commerciële onderhandelingen met distributeurs en zorgt ervoor dat hun publieke taak in grotere verzorgingsgebieden gewaarborgd blijft.

c) FM/DAB+ en frequentietoewijzing

Naast doorgifte via pakketaanbieders is ook een stabiele frequentietoewijzing in de ether cruciaal voor streekomroepen. Op dit moment geldt voor lokale omroepen echter een beperkende voorwaarde in artikel 3.7 lid 1 sub d van de Telecommunicatiewet, waarin staat dat zij een vergunning krijgen “voor zover technisch mogelijk en een doelmatig gebruik van frequentieruimte zich daartegen niet verzet.” Deze formulering geldt niet voor landelijke en regionale omroepen en creëert een ongelijk speelveld voor de lokale publieke omroep.

Deze beperking kan leiden tot situaties waarin streekomroepen niet beschikken over voldoende frequentieruimte om editionering te realiseren of om hun verzorgingsgebied volledig te bedienen. Dit is problematisch, omdat streekomroepen gelijktijdig verschillende edities moeten kunnen uitzenden via FM of DAB+, bijvoorbeeld voor lokale nieuwsprogramma’s of gemeenteraadsverslagen.

De NLPO verzoekt de minister van OCW om, in samenwerking met het ministerie van EZK, te regelen dat streekomroepen een onvoorwaardelijk voorrangrecht krijgen bij de toewijzing van FM- en DAB+-frequenties, gelijk aan de rechten van regionale en landelijke omroepen. Dit voorkomt dat streekomroepen in hun distributiemogelijkheden worden beperkt en stelt hen in staat hun publieke taak in de gehele streek effectief uit te voeren.

d) Toegang tot distributie-infrastructuur

In de consultatieversie van het wetsvoorstel is een fundamenteel verschil zichtbaar tussen de taken van de NLPO (voor de lokale publieke omroepen) en de RPO (voor de regionale publieke omroepen). De RPO heeft op grond van artikel 2.60a lid 2 sub e Mediawet expliciet de taak gekregen om de distributie-infrastructuur voor de regionale omroep te organiseren, beheren en exploiteren. Dit betekent dat de RPO invloed heeft op hoe de regionale publieke omroepen worden gedistribueerd en toegang kunnen krijgen tot essentiële netwerkcapaciteit.

De NLPO heeft echter géén vergelijkbare taak gekregen voor de lokale publieke omroepen. Dit betekent dat de NLPO geen wettelijke bevoegdheid heeft om bindende regelingen op te stellen over de toegang tot distributie-infrastructuur, terwijl de RPO dit wél heeft op grond van artikel 2.60h Mediawet. Ook kan de NLPO geen infrastructuur beheren, waardoor lokale omroepen in onzekerheid verkeren over hun positie bij de overgang naar het nieuwe bestel. Er is bovendien geen wettelijk kader dat borgt dat de toegang tot essentiële distributiemiddelen – zoals FM, DAB+, glasvezel en kabeldoorgifte – voor lokale omroepen gewaarborgd blijft.

Om te waarborgen dat streekomroepen toegang behouden tot de infrastructuur die nodig is voor hun publieke taak, moet de wetgever structurele oplossingen opnemen. De NLPO zou, net als de RPO, de wettelijke taak moeten krijgen om de distributie-infrastructuur voor de lokale publieke omroep te organiseren, beheren en exploiteren. Dit zou expliciet moeten blijken uit een aanvullend artikel in de Mediawet, analoog aan artikel 2.60a lid 2 sub e voor de RPO.

Als de NLPO deze taak niet krijgt, moet er een wettelijke regeling komen die bindend vastlegt dat lokale omroepen ongestoorde toegang houden tot de benodigde distributie-infrastructuur en niet afhankelijk worden van commerciële aanbieders of ad-hocbeleid. Dit vraagt om een expliciete wettelijke verankering in de Mediawet en afstemming tussen de ministeries van OCW en EZK.

e) Vergunningen en frequentie zekerheid

De consultatieversie van het wetsvoorstel biedt onvoldoende zekerheid over de toewijzing van frequenties en infrastructuur aan de nieuwe streekomroepen. De Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI) krijgt de bevoegdheid om per aangewezen streekomroep te bepalen of het “noodzakelijk is” om het bestaande samenstel van frequenties te behouden. Deze formulering is te vrijblijvend en creëert onzekerheid voor streekomroepen die afhankelijk zijn van een stabiele en voorspelbare frequentietoewijzing.

Zonder een duidelijke wettelijke garantie dat de huidige lokale frequenties worden overgedragen aan de nieuwe streekomroepen, dreigt een situatie waarin streekomroepen minder dekking hebben dan de afzonderlijke omroepen die zij vervangen. Dit ondermijnt de effectiviteit van de schaalvergroting en belemmert de mogelijkheid om maatwerk te leveren via editionering.

Om deze problemen te voorkomen, verzoekt de NLPO de minister van OCW expliciet in de Mediawet vast te leggen dat streekomroepen automatisch de frequenties kunnen overnemen van de bestaande lokale omroepen binnen hun verzorgingsgebied. Dit voorkomt onnodige onzekerheid en stelt streekomroepen in staat om editionering op een technisch haalbare manier te blijven toepassen. Daarnaast dient de vergunningenprocedure zodanig te worden ingericht dat streekomroepen bij hun aanvraag zekerheid hebben over het gebruik van frequenties, zodat zij hun programmatische plannen tijdig en effectief kunnen afstemmen op hun verzorgingsgebied.

2. Financiering en bestendigheid

a) Rijksfinanciering en budgetzekerheid

Een toekomstbestendig lokaal omroepbestel vereist een helder en voorspelbaar financieel kader. Waar de landelijke en regionale omroepen al beschikken over een uitgekristalliseerd financieringssysteem, ontbreekt voor de lokale laag nog een duidelijke raming van de totale financiële behoefte en de bijdrage van het Rijk. Dit inzicht is cruciaal voor een realistische planning en investeringsstrategie van streekomroepen en gemeenten.

De consultatieversie van het wetsvoorstel laat echter onduidelijk hoe het Rijk de financiële randvoorwaarden voor streekomroepen invult. De wet noemt wel een verdeelsystematiek, maar zonder een expliciete onderbouwing van het totaalbudget en de uitgangspunten waarop dit gebaseerd is. Dit belemmert een verantwoorde besluitvorming over zowel rijks- als gemeentelijke bijdragen en creëert onzekerheid over de haalbaarheid van de beoogde professionalisering. Dit is problematisch, omdat gemeenten hun begrotingen lang van tevoren vaststellen en geen structurele toezeggingen kunnen doen zolang onduidelijk blijft welke bijdrage vanuit het Rijk mag worden verwacht. Streekomroepen dreigen hierdoor pas na hun aanwijzing zekerheid te krijgen over hun financiële positie, terwijl zij in de voorbereidingsfase al een sluitende begroting moeten kunnen overleggen. Dit kan ertoe leiden dat de noodzakelijke opschaling en professionalisering wordt vertraagd of in sommige streken zelfs niet van de grond komt.

De NLPO verzoekt de minister daarom om in de wet en de Memorie van Toelichting expliciet te maken hoe de totale financieringsbehoefte voor de lokale omroep wordt bepaald en hoe het rijksbudget zich daartoe verhoudt. Dit voorkomt financiële onzekerheid en maakt een evenwichtige taakverdeling tussen het Rijk en gemeenten mogelijk. Daarnaast is een transparant en tijdig communicatiemoment over de rijksbijdrage essentieel, zodat alle betrokken partijen hun financiële planning hierop kunnen afstemmen. Alleen met een goed onderbouwd rijksbudget en een inzichtelijke verdeelsleutel kan het nieuwe stelsel doeltreffend van start gaan en bijdragen aan de verdere professionalisering van de lokale publieke omroep.

b) Gemeentelijke bijdragen en continuïteit

Het kabinet beoogt met het nieuwe stelsel dat lokale omroepen minder afhankelijk worden van gemeentelijke financiering en dat een belangrijk deel van de financiering via het Rijk loopt. Deze aanpak houdt echter onvoldoende rekening met de extra inspanningen die gemeenten in de afgelopen jaren hebben geleverd. Gemeenten die structureel extra in hun lokale omroep hebben geïnvesteerd, dreigen deze bijdragen te laten vervallen wanneer de financieringssystematiek wijzigt. De consultatieversie van het wetsvoorstel biedt gemeenten de mogelijkheid om aanvullende financiering te verstrekken aan hun lokale omroep, maar laat volledig open in hoeverre zij dat ook daadwerkelijk zullen doen. Daarbij is het belangrijk onderscheid te maken tussen incidentele of projectmatige bijdragen – die altijd mogelijk zijn – en de structurele aanvullende bekostiging waarmee een belangrijk aantal gemeenten al jarenlang extra bijdraagt aan de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau.

Een aantal omroepen ontvangt momenteel een significant deel (soms meer dan 50 procent) van hun begroting op dergelijke wijze. Dit is geld dat ook nu al boven op de rijksfinanciering komt en blijft essentieel om de publieke taak van de lokale omroep op volwaardige wijze uit te voeren. Wanneer deze middelen wegvallen zonder een mechanisme dat gemeenten stimuleert of faciliteert om hun betrokkenheid voort te zetten, ontstaat een financieel vacuüm dat niet vanzelf door de extra rijksmiddelen wordt gecompenseerd. Dit creëert het risico op een contraproductieve dynamiek: in

plaats van een versteviging van het bestel, kan de continuïteit van de lokale mediaopdracht in bepaalde streken juist onder aanzienlijke druk komen te staan. De herverdeling van de rijksmiddelen zoals de minister die nu voorstelt, zal onvoldoende zijn om deze wegvallende bijdragen volledig op te vangen. Dit ondermijnt niet alleen de stabiliteit van het nieuwe stelsel, maar ook de aanvullende investeringen die het kabinet voorziet om de sector verder te professionaliseren.

De NLPO verzoekt de minister daarom om in kaart te brengen welke gemeenten in de huidige situatie extra bijdragen aan hun lokale omroep en in hoeverre zij bereid zijn dit in de toekomst te blijven doen. Omroepen in gemeenten die fors hebben geïnvesteerd in hun lokale publieke omroep, mogen niet plotseling geconfronteerd worden met een situatie waarin hun taken worden uitgehouden doordat de financieringsstructuur wordt gewijzigd zonder hun bijdrage in oenschouw te nemen.

c) Europese Mediaverordening en financieringseisen

Artikel 5 van de Europese Verordening Mediavrijheid¹ vereist dat publieke omroepen kunnen beschikken over adequate, duurzame en *voorspelbare* financiële middelen voor het vervullen van hun publieke opdracht.² De voorgestelde wetgeving maakt gemeentelijke bekostiging echter louter facultatief en biedt geen enkel kader dat gemeenten stimuleert of verplicht om structureel te blijven bijdragen. Dit leidt tot een situatie waarin sommige streekomroepen stabiele financiering behouden, terwijl anderen afhankelijk blijven van incidentele en politiek beïnvloedbare bijdragen. Dit staat haaks op de Europese eis dat financieringsprocedures gebaseerd moeten zijn op transparante en objectieve criteria die vooraf zijn vastgesteld.

Het feit dat gemeenten vooraf kunnen aangeven geen aanvullende financiering te zullen verstrekken, betekent niet dat de financiering voor de publieke taak daarmee voldoet aan de Europese eisen van voorspelbaarheid en structurele bestendigheid. De essentie van artikel 5 van de Europese

¹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401083 Deze verordening is van toepassing met ingang van 8 augustus 2025, en vanaf dat moment verbindend en rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat. Bij de aanpassing van de Mediawet dient deze Verordening dus in acht te worden genomen.

² Artikel 5 – Waarborgen voor de onafhankelijke werking van media-aanbieders met een publieke opdracht

1. De lidstaten zorgen ervoor dat media-aanbieders met een publieke opdracht redactioneel en functioneel onafhankelijk zijn en op onpartijdige wijze een verscheidenheid aan informatie en opinies aan hun publiek aanbieden, overeenkomstig hun publieke opdracht zoals die op nationaal niveau is gedefinieerd overeenkomstig Protocol nr. 29.

2. De lidstaten zorgen ervoor dat de procedures voor de benoeming en het ontslag van het hoofd van het management of de leden van de raad van bestuur van media-aanbieders met een publieke opdracht tot doel hebben de onafhankelijkheid van die aanbieders te waarborgen.

Het hoofd van het management of de leden van de raad van bestuur van media-aanbieders met een publieke opdracht worden benoemd op basis van een transparante, open, doeltreffende en niet-discriminerende procedure en transparante, objectieve, niet-discriminerende en evenredige criteria die vooraf op nationaal niveau zijn vastgesteld. De duur van hun ambtstermijn moet toereikend zijn om de daadwerkelijke onafhankelijkheid van media-aanbieders met een publieke opdracht te waarborgen.

Besluiten over het ontslag van het hoofd van het management of de leden van de raad van bestuur van media-aanbieders met een publieke opdracht vóór het einde van hun ambtstermijn moeten naar behoren worden gemotiveerd, kunnen alleen bij wijze van uitzondering worden genomen indien de betrokkene niet langer voldoet aan de voorwaarden voor de uitoefening van zijn taken volgens vooraf op nationaal niveau vastgestelde criteria, worden vooraf aan de betrokkenen meegedeeld en omvatten de mogelijkheid van een rechterlijke toetsing.

3. De lidstaten moeten waarborgen dat de financieringsprocedures voor media-aanbieders met een publieke opdracht gebaseerd zijn op transparante en objectieve criteria die vooraf zijn vastgesteld. Deze financieringsprocedures waarborgen dat media-aanbieders met een publieke opdracht beschikken over adequate, duurzame en voorspelbare financiële middelen voor het vervullen van hun publieke opdracht en om zich in het kader van die opdracht te kunnen ontwikkelen. Deze financiële middelen moeten zodanig zijn dat de redactionele onafhankelijkheid van media-aanbieders met een publieke opdracht wordt gewaarborgd.

4. De lidstaten benoemen één of meer onafhankelijke instanties of organen of stellen mechanismen in die vrij zijn van politieke beïnvloeding door regeringen om toe te zien op de toepassing van de leden 1, 2 en 3. De resultaten van dat toezicht worden toegankelijk gemaakt voor het publiek.

Verordening Mediavrijheid is dat publieke media-instellingen moeten kunnen rekenen op een financiële basis die voldoende is om hun publieke taak duurzaam en onafhankelijk uit te voeren. De rijksbekostiging zou in dat geval toereikend moeten zijn voor alle streekomroepen, maar dat is nu niet gegarandeerd. Als een streekomroep die voorheen een structurele gemeentelijke bijdrage ontving na de stelselwijziging wordt geconfronteerd met een financiële terugval zonder compensatiemechanisme, ontstaat juist een onvoorspelbare en ongelijk verdeelde financieringssituatie.

Daarnaast ontstaat er een discrepantie tussen streekomroepen die wel en niet afhankelijk zijn van aanvullende gemeentelijke bekostiging. Dit leidt tot een ongelijk speelveld: sommige streekomroepen kunnen dankzij gemeentelijke cofinanciering extra investeren in hun publieke taak, terwijl andere streekomroepen met dezelfde wettelijke taak structureel minder middelen hebben. Dit raakt direct aan de Europese eis dat de financiering van publieke omroepen niet afhankelijk mag zijn van onzekere en politiek beïnvloedbare geldstromen.

Incidentele subsidies of projectfinanciering door gemeenten blijven in het nieuwe stelsel mogelijk, en vallen doorgaans niet onder de Europese regels voor structurele publieke mediabekostiging. Echter, juist omdat deze bijdragen niet structureel zijn en geen garantie bieden op continuïteit, kunnen ze geen alternatief vormen voor de structurele financiering van de publieke taak. De Europese Verordening Mediavrijheid richt zich op de waarborging van financiering die voldoende is om de publieke taak uit te voeren, en niet op incidentele bijdragen die ad hoc kunnen worden toegekend of ingetrokken.

De NLPO verzoekt de minister daarom om te onderbouwen hoe het kabinet garandeert dat alle streekomroepen, ongeacht hun gemeentelijke situatie, kunnen voldoen aan de Europese vereisten voor structurele en voorspelbare financiering. Indien structurele gemeentelijke bijdragen niet langer als vanzelfsprekend worden beschouwd, moet in de wet duidelijk worden vastgelegd hoe de rijksbekostiging deze tekorten opvangt, zodat er geen financiële ongelijkheid tussen streekomroepen ontstaat.

d) Bestuurlijke convenanten en langetermijnafspraken

Omdat gemeenten hun begrotingen lang van tevoren vaststellen, is het cruciaal dat aspirant-streekomroepen tijdig weten hoeveel rijksbekostiging beschikbaar komt en of er aanvullende gemeentelijke middelen worden verstrekt. Gemeenten kunnen pas besluiten over hun bijdrage als zij duidelijkheid hebben over het rijksbudget voor hun streekomroep. Tegelijkertijd moeten streekomroepen ruim vóór hun aanwijzingsprocedure een sluitende financiële onderbouwing kunnen presenteren. Dit leidt tot een knelpunt: zonder zicht op rijksmiddelen kunnen gemeenten geen toezeggingen doen, en zonder gemeentelijke toezeggingen kunnen aspirant-omroepen hun begroting niet sluitend maken.

Bovendien worden streekomroepen aangewezen voor een periode van vijf jaar. Dit betekent dat eventuele gemeentelijke bijdragen voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht niet incidenteel kunnen zijn, maar structureel moeten worden vastgelegd. De NLPO benadrukt dat het wetsvoorstel in de huidige vorm geen enkele prikkel bevat voor gemeenten om zich blijvend aan deze structurele financiering te committeren. Gemeenten blijven formeel bevoegd om een bijdrage te leveren, maar zonder structurele afspraken of een helder stimuleringsmechanisme lopen lokale omroepen het gevaar dat zij voor een belangrijk deel van hun inkomsten afhankelijk blijven van incidentele subsidies. Dit staat haaks op de noodzaak om een stabiele en voorspelbare financiële basis te creëren.

Om deze vicieuze cirkel te doorbreken, verzoekt de NLPO de minister om bestuurlijke afspraken met gemeenten te maken over de structurele financiering van lokale publieke omroepen. Dit kan het best worden vastgelegd in convenanten tussen het Rijk en de gemeenten, analoog aan de cultuurconvenanten die OCW al sinds jaar en dag afsluit in het kader van de BIS. In deze 'lokale mediaconvenanten' moet worden vastgelegd dat gemeenten uiterlijk vóór een bepaalde datum aangeven in hoeverre zij structureel blijven bijdragen aan hun streekomroep. Daarnaast moet het Rijk tijdig helderheid geven over de beschikbare rijksmiddelen, zodat gemeenten hun begrotingen hierop kunnen afstemmen.

Door deze afspraken vast te leggen, wordt voorkomen dat gemeenten hun bijdrage afhankelijk maken van wisselende politieke voorkeuren en begrotingsruimte per jaar. Dit voorkomt ook dat streekomroepen in onzekerheid verkeren over hun financiering, terwijl zij juist een stabiele langetermijnbasis nodig hebben om hun publieke taak goed te kunnen vervullen. De minister kan in dit proces een actieve rol spelen door gemeenten te informeren over de rolverdeling tussen Rijk en gemeenten en hen te verleiden tot cofinanciering door een helder perspectief te schetsen op samenwerking en structurele bekostiging.

De NLPO verzoekt de minister om actief in gesprek te gaan met gemeenten en hen te stimuleren om zich op lange termijn aan de financiering van de streekomroepen te verbinden. Alleen door tijdige afspraken te maken en structurele financiering te borgen, wordt voorkomen dat streekomroepen in financiële onzekerheid belanden en kunnen zij hun publieke taak op een stabiele en toekomstbestendige manier blijven uitvoeren.

e) Reservenorm van 10% en interpretatie

Lokale publieke omroepen opereren in een complex medialandschap waarin zij, binnen hun publieke opdracht, ook commerciële inkomsten nastreven. Dit is niet alleen een praktijk die al jaren gangbaar is, maar ook een realiteit die bij de invoering van de stelselwijziging onverminderd relevant blijft. De overheidsbijdrage voor de lokale laag staat immers in geen verhouding tot de middelen die beschikbaar zijn voor de regionale en landelijke omroepen. In veel streken zal het een aanzienlijke uitdaging blijven om een journalistiek aanbod van voldoende kwaliteit te garanderen binnen de beschikbare publieke middelen. De ervaring leert dat aanvullende commerciële inkomsten, bijvoorbeeld uit reclame, dan ook een waardevolle en onmisbare bron van financiering vormen.

Tegen deze achtergrond roept het voorgestelde artikel 2.175 Mediawet, dat lokale omroepen beperkt tot een maximale reserve van 10% van hun begroting, vragen op. De NLPO constateert dat deze norm onvoldoende duidelijk is en dat lokale omroepen vrezen dat deze beperking hen in de praktijk te veel financiële flexibiliteit ontnemt. Een lokale omroep met eigen inkomsten is kwetsbaar voor fluctuaties in deze inkomsten en zal hiertegen willen bufferen. Ook zijn in de opstartfase van de streekomroepen reserves essentieel om de continuïteit en investeringen veilig te stellen.

In de concept-Memorie van Toelichting wordt deze norm onderbouwd als een waarborg tegen overcompensatie, met verwijzing naar de Omroepmededeling 2009 van de Europese Commissie, waarin de staatsteunregels voor publieke omroepen zijn vastgelegd. In deze Omroepmededeling

wordt de 10%-norm genoemd als een percentage van de begrote jaaruitgaven, waarbij de Commissie stelt dat de jaarlijkse overheidsbijdrage aan de publieke omroep doorgaans lager is dan de jaaruitgaven, omdat publieke omroepen ook commerciële inkomsten genereren.³

De huidige toelichting roept echter onduidelijkheid op. De vraag is of de 10%-grens wordt berekend over de totale jaaruitgaven of uitsluitend over de publieke bekostiging. Een strikte interpretatie zou betekenen dat de norm geldt over alle inkomsten (zowel publieke bekostiging als commerciële inkomsten), waardoor streekomroepen minder financiële armslag hebben. Een ruime interpretatie zou inhouden dat de norm alleen geldt over de publieke bekostiging, waardoor streekomroepen vrij blijven om reserves op te bouwen uit commerciële inkomsten. Nu dit punt in de praktijk veel vragen oproept, verzoekt de NLPO de minister om in de Memorie van Toelichting ondubbelzinnig vast te leggen dat de 10%-grens alleen geldt voor de publieke bekostiging.

f) Uitzonderingen op de reservenorm

De Omroepmededeling 2009 van de Europese Commissie biedt publieke omroepen de mogelijkheid om in gerechtvaardigde gevallen meer dan 10% van de jaaruitgaven te reserveren. Dit geldt met name voor niet-recurrente, aanzienlijke uitgaven die essentieel zijn voor het vervullen van de publieke taak.⁴ Denk hierbij aan grote technologische investeringen (zoals digitalisering) of noodzakelijke herstructureringen.

De NLPO wijst erop dat de transitie naar streekomroepen een periode van grote investeringen met zich meebrengt. Technologische innovaties, infrastructuurwijzigingen en organisatorische opschalingen vragen om extra financiële buffers. De mogelijkheid om in specifieke gevallen af te wijken van de reservenorm moet daarom expliciet in de wetgeving en de Memorie van Toelichting worden erkend.

De NLPO verzoekt de minister om duidelijk te maken dat lokale omroepen in gerechtvaardigde gevallen een hogere reserve dan 10% mogen aanhouden. Dit voorkomt dat streekomroepen in de knel komen bij noodzakelijke investeringen en waarborgt dat zij hun publieke taak op een toekomstbestendige manier kunnen blijven uitvoeren.

Daarnaast moet worden gewaarborgd dat lokale omroepen bij de aanvraag van een dergelijke uitzondering geen onnodige administratieve lasten ervaren. De procedure voor het verkrijgen van een vrijstelling moet transparant en werkbaar zijn, zodat streekomroepen niet worden geconfronteerd met complexe goedkeuringsprocessen die hun investeringsvermogen beperken.

De NLPO vraagt de minister om expliciet te erkennen dat streekomroepen, vanwege hun bijzondere positie en de huidige transitieperiode, extra flexibiliteit nodig hebben in de toepassing van de reservenorm. Alleen zo kan worden gewaarborgd dat de hervorming van het lokale omroepbestel niet leidt tot financiële kwetsbaarheid op de momenten dat investeringen het meest noodzakelijk zijn.

³ C(2010)132, 26 januari 2010, Steunmaatregel E 5/2005 (ex NN 170b/2003) – Jaarlijkse financiering van de Nederlandse publieke omroep – Nederland, p. 37, zie https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/198591/198591_1080759_173_2.pdf

⁴ 2009/C 257/01 Mededeling van de Commissie betreffende de toepassing van de regels inzake staatssteun op de publieke omroep, paragraaf 74 en voetnoot 48, zie https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:30074e45-c0f1-4156-bb3c-4369bcfbafd1&from=nl#ntr48-C_2009257NL.01000101-E0048

g) Scheiding financiering NLPO en lokale omroepen

Een transparante en evenwichtige financieringsstructuur is essentieel voor een stabiel en doelmatig functionerend lokaal omroepbestel. In de consultatieversie van het wetsvoorstel wordt de financiering van de NLPO geregeld via de rijksmediabijdrage en Ster-inkomsten, terwijl de lokale omroepen worden bekostigd uit een jaarlijks vastgesteld totaalbudget. In de tekst van de wet en de Memorie van Toelichting blijft echter onvoldoende duidelijk dat deze financieringsstromen strikt gescheiden behoren te zijn. Een expliciete scheiding is noodzakelijk om te waarborgen dat de middelen voor de lokale omroepen volledig beschikbaar blijven voor de uitvoering van hun publieke taak en niet onder druk komen te staan door de financieringsbehoefte van de NLPO en vice versa.

De situatie bij de NLPO verschilt wezenlijk van die bij de RPO, waar een geïntegreerd begrotingskader al jarenlang functioneert binnen een stabiel bestel. De RPO is niet alleen een coördinerend orgaan, maar heeft ook wettelijke taken op het gebied van distributie en techniek voor de dertien regionale omroepen, die als gevestigde organisaties binnen een uniforme financieringssysteem opereren. De lokale laag bevindt zich echter in een fundamenteel andere fase: de transitie naar circa tachtig streekomroepen betekent een ingrijpende herstructurering, waarbij zowel de afzonderlijke omroepen als de NLPO een nieuwe rol en werkwijze moeten ontwikkelen.

De NLPO heeft in deze transitie een cruciale coördinerende en ondersteunende taak, gericht op het faciliteren van professionalisering, het stimuleren van samenwerking en het vertegenwoordigen van de sector in landelijke beleidsvorming. Dit vereist een stabiele en onafhankelijke financieringsbasis, zodat de NLPO haar opdracht kan uitvoeren zonder dat dit ten koste gaat van de middelen die direct ten goede komen aan de streekomroepen zelf. Wanneer de NLPO binnen hetzelfde financieringskader zou opereren als de lokale omroepen, ontstaat het risico dat de verdeling van middelen leidt tot spanningen binnen het bestel: elke euro die naar de NLPO gaat, zou dan ten koste gaan van de operationele capaciteit van de individuele streekomroepen, die juist in deze cruciale overgangsfase substantiële investeringen moeten doen in journalistieke kwaliteit, technische infrastructuur en organisatorische versterking.

Om deze risico's te voorkomen, verzoekt de NLPO de minister om in het wetsvoorstel en de Memorie van Toelichting expliciet te verduidelijken dat de financiering van de NLPO losstaat van het totaalbudget voor de lokale omroepen. Dit waarborgt een heldere scheiding tussen de middelen die bedoeld zijn voor de coördinerende, faciliterende en belangenbehartigende taken van de NLPO en de middelen die rechtstreeks worden ingezet voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau.

3. Verhoudingen binnen het bestel

a) Taakverdeling binnen het publieke bestel

Het publieke omroepbestel kent drie lagen: de landelijke, de regionale en de lokale omroep. De overheid onderstreept het belang van een sterke lokale nieuwsvoorziening en investeert daarom nadrukkelijk in de lokale publieke omroep. Met de voorgenomen wetswijziging wordt deze lokale laag verder versterkt, juist omdat de lokale omroep zo dicht op de samenleving staat. Daarbij is van belang dat de drie lagen niet met elkaar concurreren, maar een duidelijk te onderscheiden en complementaire taakverdeling hanteren die is afgestemd op hun eigen focus en schaalniveau. Voor de lokale omroep ligt die focus bij de natuurlijke leefwereld van de burger: wijken, buurten, dorpen en steden met hun eigen economische, sociaal-culturele en geografische identiteit. Dat de huidige 224 lokale omroepen worden teruggebracht tot circa 80 streekomroepen, verandert niets aan deze lokale oriëntatie. Integendeel, het uitgangspunt blijft dat de lokale omroep, in zijn nieuwe vorm als streekomroep, het lokale niveau sterk en professioneel invult.

De samenwerking tussen de lagen ontstaat momenteel van onderaf, bijvoorbeeld via journalistieke allianties, en door de natuurlijke samenhang in hun taken. De landelijke omroep kan zich richten op nationale kwesties, de regionale omroep op provinciale en subregionale thema's, terwijl de lokale omroep de leefwereld van de burger op gemeentelijk en bovenlokaal niveau belicht. Dit samenspel draagt bij aan een efficiënte en doelmatige besteding van publieke middelen, omdat iedere laag zich kan concentreren op de rol waarvoor hij is bedoeld, niet in de laatste plaats de journalistieke controle van de drie bestuurslagen. Wanneer lokale omroepen, mede dankzij de beoogde professionalisering, betrouwbaarder en steviger georganiseerd raken, ontstaat er voor zowel regionale als landelijke omroepen een aantrekkelijke en betrouwbare partner om mee samen te werken. Zo wordt niet alleen de lokale laag versterkt, maar ook het hele omroepbestel. Lokale omroepen krijgen een steviger fundament en blijven geworteld in hun verzorgingsgebied, regionale omroepen kunnen zich sterker richten op provinciale thema's en brede maatschappelijke ontwikkelingen in hun regio, terwijl de landelijke omroep zich volledig kan concentreren op nationale en internationale vraagstukken.

Tegen deze achtergrond verzoekt de NLPO de minister om in de Memorie van Toelichting te expliciteren dat de drie lagen van het publieke omroepbestel elkaar aanvullen en samen een hecht netwerk vormen, met ieder een eigen rol en verantwoordelijkheid. Dit is niet alleen in het belang van een doelmatige en verantwoorde inzet van overheidsmiddelen, maar ook een cruciale randvoorwaarde om de lokale omroep – en daarmee het gehele bestel – een duurzame basis te geven. De voorgenomen versterking van de lokale laag is er immers op gericht om de omroep dicht bij de burger te positioneren. De wederzijdse complementariteit en samenwerking tussen de lagen staat centraal in de beoogde hervorming en verdient een prominente plaats in de toelichting bij de nieuwe wet.

b) Samenwerking tussen lokale, regionale en landelijke omroepen

Zoals in het vorige punt al is benadrukt, is een heldere taakverdeling tussen de drie lagen van het publieke omroepbestel cruciaal. Lokale, regionale en landelijke omroepen moeten complementair aan elkaar opereren en elkaar versterken, zonder dat hun rollen overlappen. Dit vereist niet alleen een duidelijke afbakening van hun publieke opdracht, maar ook waarborgen die voorkomen dat de ene laag bestuurlijke of organisatorische zeggenschap krijgt over de andere.

Om deze samenwerking in goede banen te leiden, moet de Mediawet borgen dat lokale en regionale omroepen zich richten op hun eigen taak en verantwoordelijkheid, en niet elkaars rol in het

bestel overnemen. Dit betekent niet dat regionale omroepen geen verslag mogen doen van lokale kwesties, of dat lokale omroepen geen thema's mogen behandelen die een regionale relevantie hebben. Het betekent wél dat regionale en lokale omroepen geen eigen structuren of redactionele eenheden opzetten die de rol van de andere laag dupliceren. De publieke omroepingen moeten complementair blijven, zonder dat er onnodige vermenging ontstaat in de organisatie, financiering en redactionele verantwoordelijkheid.

Dit sluit aan bij de uitgangspunten die de NLPO en RPO in februari 2024 vastlegden in de Alliantie RPO-NLPO. Hoewel deze afspraken de onafhankelijkheid van beide lagen benadrukken, blijkt in de praktijk dat er situaties ontstaan waarin regionale omroepen – direct of indirect – uitvoering geven aan de lokale publieke mediaopdracht. Dit leidt tot vervaging van de journalistieke en inhoudelijke focus van beide lagen, ondermijnt een heldere rolverdeling en creëert risico's op conflicterende belangen. Wanneer regionale en lokale omroepen elkaars taak deels overnemen, kan dit ten koste gaan van pluriformiteit, redactionele onafhankelijkheid en een transparante verdeling van verantwoordelijkheden en middelen. Om dit te voorkomen, moet de Mediawet expliciet borgen dat regionale en lokale omroepen functioneel gescheiden blijven en geen zeggenschap over elkaars taken en verantwoordelijkheden verkrijgen. Dit sluit tevens aan bij de Europese Verordening Mediavrijheid, die niet alleen redactionele, maar ook functionele onafhankelijkheid waarborgt.⁵

Om deze onafhankelijkheid verder te borgen, pleit de NLPO ervoor om in artikel 2.78 van de Mediawet vast te leggen dat het lidmaatschap van de raad van toezicht en/of het bestuur van de NLPO onverenigbaar is met een bestuurs- of toezichthoudende functie binnen de RPO of de NPO. Dit voorkomt dat de coördinerende organen binnen het bestel bestuurlijk met elkaar verstrengeld raken en waarborgt dat zij elk hun eigen verantwoordelijkheid behouden.

De NLPO verzoekt de minister om deze uitgangspunten expliciet op te nemen in de Mediawet en de Memorie van Toelichting. Dit draagt niet alleen bij aan een doelmatige besteding van publieke middelen binnen elke laag, maar zorgt er ook voor dat de publieke omroep zich kan ontwikkelen op basis van heldere taakverdeling, functionele onafhankelijkheid en effectieve samenwerking zonder bestuurlijke of redactionele vermenging.

c) Afstemming concessiebeleidsplannen

Een goed functionerend publiek omroepbestel vereist niet alleen een heldere taakverdeling tussen de landelijke, regionale en lokale lagen, maar ook een systematische afstemming van de strategische koers en uitvoering. De concessiebeleidsplannen van de NPO, RPO en NLPO vormen hiervoor het fundament en bepalen de richting waarin de verschillende lagen zich ontwikkelen. Hoewel de Mediawet al voorschrijft dat de NPO en RPO hun concessiebeleidsplannen vaststellen na overleg met andere publieke media-instellingen, is in de consultatieversie van het wetsvoorstel de afstemming met de NLPO onvoldoende geborgd. De huidige formulering beperkt zich tot overleg met "betrokken publieke media-instellingen", een juridische definitie die enkel de afzonderlijke omroepen omvat en niet de coördinerende organen NPO, RPO en NLPO. Hierdoor is niet expliciet geregeld dat deze drie organisaties hun concessiebeleidsplannen onderling op elkaar moeten afstemmen.

Omdat de concessieperiodes van de NPO, RPO en NLPO niet gelijklopen, is een structureel mechanisme voor afstemming noodzakelijk. Dit voorkomt dat de strategische koers van de ene laag onvoldoende aansluit op die van de andere en zorgt ervoor dat de drie concessiebeleidsplannen elkaar versterken in plaats van los van elkaar te worden vastgesteld. De partij die op een bepaald moment

⁵ Zie voetnoot 1.

een nieuw concessiebeleidsplan opstelt, dient het initiatief te nemen voor afstemming met de andere twee coördinerende organen, zodat zij tijdig in de gelegenheid worden gesteld hierop te reageren en inhoudelijke samenhang te waarborgen. Daarnaast is het van belang dat er periodieke evaluatiemomenten worden ingericht waarin de NPO, RPO en NLPO gezamenlijk reflecteren op de uitvoering van hun concessies en signaleren waar samenwerking of bijsturing wenselijk is.

Om deze afstemming te structureren en te verankeren, zou een gezamenlijke afstemmingstafel tussen de NPO, RPO en NLPO moeten worden ingericht. Dit biedt niet alleen een kader voor coördinatie bij de totstandkoming van nieuwe concessiebeleidsplannen, maar zorgt er ook voor dat de uitvoering en voortgang van deze plannen op gezette tijden worden besproken. De NLPO verzoekt de minister om in de Mediawet en de Memorie van Toelichting expliciet te benoemen dat concessiebeleidsplannen niet in isolatie tot stand komen en dat er een continue afstemming plaatsvindt. Dit draagt bij aan een samenhangend en efficiënt publiek bestel, waarin de strategische koers en de uitvoering van de publieke mediaopdracht blijvend op elkaar worden afgestemd en publieke middelen doelmatig en doeltreffend worden ingezet.

4. Bestuurlijke inrichting, schaalvergroting en praktische uitvoerbaarheid

a) Governance-eisen voor de NLPO

In de consultatieversie van het wetsvoorstel worden de eisen die aan de NLPO en haar organen worden gesteld aanzienlijk verzaamd. De voorgestelde inrichting van de NLPO lijkt sterk op die van de RPO en de NPO, met een zwaarder governance-regime en een raad van toezicht die vergelijkbaar opereert als bij deze twee andere coördinatieorganen, dit terwijl de NLPO een andere juridische status krijgt. De NLPO benadrukt dat zij als RWT de governance zoveel mogelijk statutair wil kunnen regelen, weliswaar binnen de kaders van de Mediawet. Dit biedt de NLPO meer autonomie in de inrichting van bestuur en toezicht, passend bij een RWT, terwijl minimale wettelijke waarborgen behouden blijven. De NLPO verzoekt de minister te heroverwegen welke governance-elementen echt wettelijke borging vereisen, en waarom, en welke ook via de statuten en reglementen van de NLPO kunnen worden vastgelegd.

Daarnaast roept de formulering van artikel 2.79 vragen op over de reikwijdte van het toezicht. De raad van toezicht van de NLPO zou toezicht houden op de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau. De NLPO wijst erop dat dit toezicht betrekking dient te hebben op de taken en verplichtingen van de NLPO zelf en niet op de afzonderlijke streekomroepen. De publieke mediaopdracht op lokaal niveau wordt immers uitgevoerd door onafhankelijke streekomroepen met een eigen raad van toezicht, die primair verantwoordelijk is voor toezicht op hun organisatie. De NLPO verzoekt de minister om te verduidelijken dat de raad van toezicht van de NLPO uitsluitend toeziet op de uitvoering van de publieke mediaopdracht door de rechtspersoon NLPO en niet op de publieke mediaopdracht van de afzonderlijke lokale omroepen.

Een specifieke zorg betreft artikel 2.87y, waarin wordt bepaald dat lokale omroepen verplicht kunnen worden om inlichtingen aan de raad van toezicht van de NLPO te verstrekken. Dit suggereert een hiërarchische verhouding tussen de NLPO en de streekomroepen, terwijl de NLPO geen ‘koepelorganisatie’ is met doorzettingsmacht over onafhankelijke omroepen. De NLPO verzoekt de minister om te verduidelijken dat de raad van toezicht van de NLPO geen directe bevoegdheden heeft over de streekomroepen en dat de verantwoording van streekomroepen aan de NLPO zich beperkt tot de afspraken die in concessiebeleidsplannen zijn vastgelegd.

b) Regeldruk voor omroepen

De versterking van de lokale publieke omroep is een kernpunt van de stelselwijziging, met als doel om in alle delen van het land een betrouwbare en professioneel functionerende lokale journalistiek te garanderen. Dit vraagt enerzijds om een robuuste organisatorische structuur met bijbehorende governance- en financieringsvereisten, maar anderzijds moet worden voorkomen dat deze vereisten disproportioneel zwaar uitpakken voor de praktijk van de lokale omroepsector. In veel streken zullen streekomroepen ook na de schaalvergroting deels blijven leunen op vrijwilligers en beperkte middelen. De balans tussen bestuurlijke, financiële en administratieve verplichtingen enerzijds en de uitvoerbaarheid van de journalistieke taak anderzijds mag dan ook niet verstoord raken.

Hoewel schaalvergroting kan bijdragen aan een efficiëntere bedrijfsvoering, waarschuwt de NLPO ervoor dat de nieuwe regelgeving en governance-eisen niet zodanig worden opgetuigd dat zij een te zware administratieve last leggen op streekomroepen. De publieke mediaopdracht vereist niet alleen een professionele organisatie, maar ook ruimte voor flexibiliteit en slagkracht. Het Adviescollege Toetsing Regeldruk heeft in zijn brief van 30 januari 2025 geconstateerd dat in de concept-Memorie van Toelichting onvoldoende rekening is gehouden met de extra coördinatie- en afstemmingskosten die

de stelselwijziging met zich meebrengt. De NLPO roept de minister daarom op om de regeldrukberekening aan te passen conform de Rijksbrede methodiek en in kaart te brengen of de financiering en organisatorische vereisten in verhouding staan tot de uitvoeringspraktijk van de streekomroepen.

Daarnaast vraagt de NLPO de minister om gerichte maatregelen te treffen om onnodige bureaucratie te verminderen en administratieve processen te vereenvoudigen, zodat streekomroepen zich kunnen concentreren op hun kerntaak: het bieden van hoogwaardige lokale journalistiek. Dit vraagt om een evenwichtige benadering waarin zowel de verantwoordingsverplichtingen als de uitvoeringspraktijk worden meegewogen. Streekomroepen mogen niet worden geconfronteerd met disproportionele accountantskosten of complexe subsidieverantwoordingen die niet in verhouding staan tot hun financiële draagkracht. Daarom is het van belang dat er eenduidige en realistische eisen worden gesteld aan de financiële verantwoording, waarbij rekening wordt gehouden met de schaal en middelen van de streekomroepen. Governance-eisen moeten proportioneel zijn en aansluiten bij de praktijk, zodat met name kleinere en middelgrote streekomroepen niet onnodig zwaar worden belast met bestuurlijke en administratieve verplichtingen die hun journalistieke taak onder druk zetten.

Ook is het noodzakelijk om de administratieve processen rond bekostiging en verantwoording te stroomlijnen, zodat streekomroepen niet jaarlijks worden geconfronteerd met wisselende of onnodig complexe rapportageverplichtingen. Een voorspelbare, meerjarige financieringsstructuur met een overzichtelijk en efficiënt verantwoordingskader zal bijdragen aan een stabiel en toekomstbestendig lokaal medialandschap.

c) Normering en toetsing van lokaal media-aanbod

Het wetsvoorstel herzielt de bestaande normen voor lokaal media-aanbod, met als doel deze beter te laten aansluiten op de veranderende mediaconsumptie en de professionaliseringslag van de lokale publieke omroep. De huidige ICE-norm (informatief, cultureel en educatief aanbod) van artikel 2.70 Mediawet 2008 wordt vervangen door een nieuwe norm, waarbij ten minste 50% van het aanbod betrekking moet hebben op het verzorgingsgebied en ten minste 50% door de lokale omroep zelf of in opdracht daarvan moet zijn geproduceerd. Dit wordt voor het eerst volledig op wetsniveau geregeld en geldt zowel voor lineair als non-lineair aanbod.

De NLPO onderschrijft het belang van heldere normen voor het borgen van een sterke lokale publieke omroep, maar signaleert dat in de consultatieversie van het wetsvoorstel onduidelijk blijft hoe deze norm wordt toegepast en getoetst. De voorgestelde gebiedsgerichtheidsnorm heeft een andere structuur dan de ICE-norm en roept vragen op over de reikwijdte en invulling. Er is onduidelijkheid over wat precies wordt meegewogen bij de beoordeling of een programma als 'gebiedsgericht' wordt beschouwd. Dit kan leiden tot rechtsonzekerheid bij streekomroepen: wanneer zij verslag doen van ontwikkelingen in aangrenzende gemeenten of bredere maatschappelijke thema's behandelen, blijft de vraag in hoeverre dit wordt meegeteld bij de toetsing.

Daarnaast laat het wetsvoorstel onduidelijk welke partij verantwoordelijk is voor de interpretatie, toepassing en handhaving van de norm. De NLPO wordt gepositioneerd als coördinator van de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau, maar het is niet expliciet geregeld welke rol de NLPO heeft in de concretisering en monitoring van de norm. Tegelijkertijd heeft het Commissariaat voor de Media de wettelijke taak om toezicht te houden op de naleving van de Mediawet.

De NLPO verzoekt de minister te verduidelijken hoe deze norm wordt uitgewerkt: in de wet zelf, in de Memorie van Toelichting of via verdere invulling in overleg met het Commissariaat. Indien de minister kiest voor een andere route, verzoekt de NLPO een duidelijke onderbouwing en waarborgen voor een consistente toepassing.

Tot slot verzoekt de NLPO de minister, in overleg met het Commissariaat voor de Media en de sector, vast te leggen hoe de toetsing en toepassing van de norm in de praktijk worden ingericht. Dit voorkomt dat streekomroepen worden geconfronteerd met wisselende interpretaties en zorgt voor een uitvoerbare en werkbare norm.

d) Afbakening rollen NLPO

De NLPO krijgt in het nieuwe stelsel een bredere en formelere taak als coördinerend orgaan voor de lokale publieke omroepen. Dit omvat zowel een ondersteunende en stimulerende rol richting de sector als een adviserende functie richting de minister en het Commissariaat voor de Media. In de Memorie van Toelichting wordt benadrukt dat de NLPO een partij is die streekomroepen faciliteert en ondersteunt in de uitvoering van hun publieke mediaopdracht. Tegelijkertijd krijgt de NLPO een rol in de advisering over aanwijzingen en de monitoring van streekomroepen. Dit brengt elementen van toetsing en beoordeling met zich mee, wat spanning kan veroorzaken tussen haar faciliterende en adviserende taken.

De transitie van de NLPO naar een Rechtspersoon met Wettelijke Taak verandert haar juridische positie en maakt het noodzakelijk om te borgen dat de NLPO haar sectorvertegenwoordigende functie in balans kan houden met de nieuwe wettelijke taken. Waar de huidige Stichting NLPO primair de belangen van lokale omroepen ondersteunt, moet deze vertegenwoordiging ook na de transitie gewaarborgd blijven. Tegelijkertijd moet de NLPO haar ondersteunende en adviserende taak zo kunnen inrichten en uitvoeren dat deze elkaar versterken, zonder dat er sprake is van conflicterende verantwoordelijkheden of een onduidelijke positie.

De NLPO verzoekt de minister daarom om deze rollen en taken expliciet vast te leggen. Dit betekent dat in de wet en Memorie van Toelichting helder moet worden gedefinieerd in welke situaties de NLPO als adviseur optreedt en in welke hoedanigheid zij de belangen van de sector ondersteunt. Dit biedt de noodzakelijke waarborg dat de NLPO haar taken onafhankelijk kan uitvoeren, zonder dat er twijfel bestaat over haar positie. Een heldere vastlegging voorkomt dat de NLPO in een positie komt waarin zij zowel stimulerend als beoordelend optreedt ten opzichte van dezelfde omroepen en zorgt ervoor dat zij zich bij haar werkzaamheden op deze rolverdeling kan beroepen.

Samenvatting

De NLPO doet de volgende aanbevelingen:

1. Veranker editionering in de Mediawet

Leg in de wet vast dat streekomroepen het recht en de ruimte hebben om hun programma's per gemeente of doelgroep te differentiëren.

2. Waarborg must-carry voor meerdere edities

Neem in artikel 6.13 Mediawet op dat pakketaanbieders verplicht zijn om meerdere edities per streek of gemeente door te geven, zonder dat hierover afzonderlijke onderhandeling nodig is.

3. Stel het voorrangrecht in de ether gelijk

Pas artikel 3.7 lid 1 sub d Telecommunicatiewet aan, zodat streekomroepen dezelfde prioriteit krijgen als landelijke en regionale omroepen en probleemloos meerdere frequenties mogen inzetten bij gelijktijdige uitzendingen.

4. Behoud bestaande frequenties voor streekomroepen

Leg in de Mediawet vast dat de nieuwe streekomroep de radiofrequenties van de huidige lokale omroepen in dezelfde streek kan overnemen, zodat editionering en lokale programmering mogelijk blijven.

5. Borg een structurele rol voor de NLPO in de distributie-infrastructuur

Wijs de NLPO, zoals de RPO, een wettelijke taak toe in de organisatie en toegang tot de distributie-infrastructuur, of borg via wetgeving dat streekomroepen gegarandeerd toegang behouden.

6. Bied een helder en voorspelbaar rijksfinancieringskader

Maak in de wet en Memorie van Toelichting duidelijk hoe de totale financiële behoefte van de lokale omroep wordt bepaald en hoe het rijksbudget daartoe in verhouding staat, zodat streekomroepen en gemeenten tijdig zekerheid krijgen over hun bekostiging.

7. Onderzoek de gemeentelijke financieringsbereidheid

Breng vooraf in kaart welke gemeenten bereid zijn structureel bij te (blijven) dragen aan de financiering van streekomroepen en in welke orde van grootte deze bijdragen liggen. Als aanvullende gemeentelijke middelen niet meer vanzelfsprekend zijn, moet de rijksbekostiging eventuele tekorten opvangen.

8. Garandeer naleving van de Europese Mediaverordening

Geef aan hoe het kabinet borgt dat alle streekomroepen kunnen rekenen op voldoende, voorspelbare en duurzame financiering, in lijn met de Europese Verordening Mediavrijheid.

9. Stimuleer bestuurlijke convenanten met gemeenten

Maak afspraken tussen Rijk en gemeenten, bijvoorbeeld in 'lokale mediaconvenanten', zodat zowel rijks- als gemeentelijke bijdragen voor een periode van vijf jaar vooraf worden gegarandeerd en streekomroepen bij hun planvorming niet in financiële onzekerheid raken.

10. Verduidelijk de interpretatie van de reservenorm

Expliciteer in de wet of toelichting dat de 10%-grens alleen geldt voor de publieke bekostiging, en voorkom dat streekomroepen te weinig financiële buffer kunnen aanhouden voor hun continuïteit.

11. Sta uitzonderingen toe op de 10%-reservenorm

Erken dat streekomroepen bij grote investeringen of herstructurerings meer dan 10% reserve mogen opbouwen. Leg in de wet of toelichting een werkbare vrijstellingsprocedure vast, zodat noodzakelijke investeringen niet worden belemmerd.

12. Houd de financiering van de NLPO en de streekomroepen gescheiden

Zorg voor een expliciete scheiding tussen het budget voor de coördinerende taken van de NLPO en de middelen voor de uitvoering van de lokale publieke mediaopdracht, zodat er geen onderlinge financiële druk ontstaat.

13. Expliciteer de taakverdeling tussen de lokale, regionale en landelijke omroepen

Bevestig in de Memorie van Toelichting dat elke laag zich richt op het eigen verzorgingsgebied en geef voorbeelden van hoe dit in de praktijk tot uiting komt. Benadruk dat de complementariteit en een duidelijk onderscheid van de lagen essentieel is voor een effectief omroepstelsel en een doelmatige besteding van publieke middelen.

14. Zorg voor duidelijke afbakening tussen lokale, regionale en landelijke omroepen

Leg in de Mediawet vast dat regionale en lokale omroepen niet elkaars taken overnemen of bestuurlijke zeggenschap over elkaar krijgen. Voorkom bestuurlijke of redactionele vermenging, zodat de onafhankelijkheid van elke laag behouden blijft. Neem in artikel 2.78 op dat bestuurs- en toezichtsfuncties bij NLPO, RPO en NPO onverenigbaar zijn, om belangenconflicten te voorkomen.

15. Zorg voor structurele afstemming tussen NPO, RPO en NLPO bij concessiebeleidsplannen

Bepaal in de wet dat de drie coördinerende organen hun concessiebeleidsplannen niet los van elkaar vaststellen, maar onderling afstemmen, zodat hun strategieën op elkaar aansluiten en het bestel als geheel coherent blijft.

16. Herzie de governance-eisen voor de NLPO

Houd wettelijke bepalingen beperkt tot het strikt noodzakelijke en laat de NLPO zelf (statutair) invullen hoe bestuur en toezicht worden vormgegeven, passend bij haar status als RWT en haar ondersteunende rol richting lokale omroepen.

17. Beperk het toezicht van de raad van toezicht van de NLPO

Leg vast dat de raad van toezicht van de NLPO uitsluitend toeziet op de taken van de NLPO zelf en geen zeggenschap heeft over streekomroepen, die een eigen raad van toezicht hebben.

18. Minimaliseer regeldruk en garandeer uitvoerbaarheid

Evalueer de nieuwe administratieve lasten voor streekomroepen en voorkom dat schaalvergroting gepaard gaat met onevenredige accountantskosten, complexe subsidieverantwoordingen of andere bureaucratie die de journalistieke taak belemmert.

19. Verduidelijk de normering en toetsing van het lokale media-aanbod

Leg vast wat onder 'gebiedsgericht' media-aanbod wordt verstaan en welke objectieve criteria worden gehanteerd bij de beoordeling ervan. Maak daarnaast helder wie verantwoordelijk is voor de interpretatie, invulling en handhaving van deze norm: de NLPO, het Commissariaat voor de Media of beide in samenspel. Voorkom rechtsonzekerheid door te borgen dat de norm eenduidig wordt toegepast en streekomroepen niet worden geconfronteerd met wisselende interpretaties.

20. Definieer duidelijk de rollen en taken van de NLPO

Benoem in wet en toelichting hoe de NLPO haar sectorondersteunende en adviserende taak combineert met de toetsende of signalerende verantwoordelijkheden, zonder conflicterende belangen ten opzichte van de streekomroepen.